

Uchwała nr/...../2024
Rady Miasta Chełmna
z dnia 20 listopada 2024 r.

w sprawie nadania tytułu „Honorowy Obywatel Miasta Chełmna”

Na podstawie art.18. ust.2 pkt 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) oraz Uchwały Nr LIX/426/2023 Rady Miasta Chełmna z dnia 18 stycznia 2023 roku w sprawie ustanowienia tytułów : „Honorowa obywatelka miasta Chełmna” albo „Honorowy obywatel miasta Chełmna” i „Zasłużona dla miasta Chełmna” albo „Zasłużony dla miasta Chełmna” i przyjęcia zasad ich nadawania opublikowanej w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko - Pomorskiego z dnia 26 stycznia 2023 r. poz. 546, uchwała się, co następuje:

- § 1. Nadać tytuł "Honorowy Obywatel Miasta Chełmna" Panu profesorowi doktorowi Ludwikowi Antoniemu Rydygierowi
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącemu Rady Miasta.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta

Marek Olszewski

RADA MIASTA
ul. Wórcowa 1, 86-200 CHEŁMNO
woj. kujawsko-pomorskie

Chełmno, dnia 10.10. 2024 r.

Opinia kapituły

w sprawie nadania tytułu „Honorowy obywatel miasta Chełmna” dla Ludwika Rydygiera.

Kapituła powołana do zaopiniowania wniosków o nadanie honorowych tytułów w składzie:

1. Marek Olszewski – przewodniczący
2. Tatiana Syta – zastępca przewodniczącego
3. Iga Jambor- Skupniewicz – członek
4. Mieczysław Majewski – członek
5. Zbigniew Orzechowski – członek
6. Wojciech Błaszak- członek

po przeanalizowaniu wniosku o nadanie tytułu „Honorowy obywatel miasta Chełmna” profesorowi Ludwikowi Antoniemu Rydygierowi jednogłośnie pozytywnie zaopiniowała kandydaturę i wystąpi do Rady Miasta Chełmna o przygotowanie stosownej uchwały i poddanie pod głosowanie Rady.

Przewodniczący Kapituły

Marek Olszewski

Chełmno dnia 04.11.2024 r.

BRM.0012.6.2024.MO

Rada Miasta Chełmna

W imieniu Kapituły powołanej m.in. do opiniowania wniosków w sprawie nadania tytułów "Honorowa obywatelka miasta Chełmna" albo "Honorowy obywatel miasta Chełmna" i "Zasłużona dla miasta Chełmna" albo "Zasłużony dla miasta Chełmna" w załączeniu przesyłam pozytywną opinię Kapituły w sprawie nadania tytułu "Honorowy obywatel miasta Chełmna" profesorowi Ludwikowi Antoniemu Rydygierowi z prośbą o przygotowanie stosownej uchwały i poddanie pod głosowanie Rady

Przewodniczący Kapituły

Marek Olszewski

Uzasadnienie do uchwały:

Życie i działalność Prof. dr. Ludwika Rydygiera (1850-1920) - światowej sławy chirurga polskiego, wielkiego patrioty, chełmianina

Ludwik Antonii Rydygier urodził się 21 sierpnia 1850 roku w Dusocinie koło Grudziądza. W 1853 roku rodzice L. Rydygiera sprzedali majątek w Dusocinie i przenieśli się Grabowa k. Starogardu Gdańskiego, a następnie do Chełmna. Rydygier początkowo pobierał nauki u prywatnego nauczyciela, potem w Collegium Marianum w Pelplinie, a w latach 1859-1863 w Gimnazjum w Chojnicach. W latach 1863 - 1869 uczęszczał do „Katolickiego Królewskiego Gimnazjum Chełmińskiego” w Chełmnie, które ukończył otrzymując świadectwo dojrzałości z wyróżnieniem. Czas nauki w Gimnazjum Chełmińskim, słynącym działalnością patriotycznej i obrony języka polskiego, miał ogromny wpływ na jego postawę patriotyczną.

Po ukończeniu szkoły jeszcze tego samego roku udał się na studia medyczne na Uniwersytet w Greifswaldzie (pl. Gryfia). W trakcie studiów Ludwik Rydygier otrzymywał pomoc finansową Towarzystwa Pomocy Naukowej w Chełmnie. W tym okresie, chcąc podkreślić swoją polskość, zmienił pisownię nazwiska z Riediger na Rydygier (za co był wielokrotnie karany), a także współtworzył stowarzyszenie „Polonia”, które zrzeszało polskich studentów, mające na celu pielęgnowanie spraw polskich.

Po trzech latach spędzonych w Gryfii, udał się na dalsze studia do Berlina i Strasburga. W 1873 roku powrócił do Gryfii, gdzie zdobył tytuł lekarza medycyny, w 1874 roku obronił doktorat medycyny w zakresie chirurgii i położnictwa, a cztery lata później na Uniwersytecie w Jenie uzyskał habilitację. Podczas studiów w Gryfii wiedzę z zakresu chirurgii zdobywał u prof. Karola Huetera, który po zakończeniu przez Rydygiera studiów zatrudnił go jako asystenta. W latach 1876 - 1877 L. Rydygier odbywał praktykę lekarską w szpitalu klasztornym Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo w Chełmnie. W 1878 roku został zatrudniony w Klinice chirurgicznej Uniwersytetu w Jenie na stanowisku wykładowcy i I asystenta. Pracował też przez kilka miesięcy 1878 roku w klinice prof. Billrotha we Wiedniu.

Wiosną 1874 roku Rydygier osiedlił się w Chełmnie, gdzie w 1875 roku poślubił Marię Borkowską. Zakupił grunt przy ulicy Dworcowej 9 w Chełmnie pod swoją przyszłą klinikę. Nowo wybudowaną Klinikę Chirurgiczną pod nazwą „Prywatna Klinika dla Chorób chirurgicznych, Chorób ocznych i kobiecych dra Rydygiera w Chełmnie (Culm a./W)” otworzył 8 października 1878 roku. Lecznica chełmińska, wyposażona w najnowocześniejszy sprzęt medyczny, stała na bardzo wysokim poziomie i była jedną z najlepszych w placówek tego typu na terenie Polski z okresu zaborów. Rydygier wykorzystywał też bardzo nowoczesne instrumenty chirurgiczne i nowości technologiczne, prowadził też osobną pracownię doświadczalną.

Okres chełmiński działalności dra L. Rydygiera wywarł ogromny wpływ na rozwój chirurgii w dziejach ludzkości. To właśnie w swojej chełmińskiej klinice w dniu 16 listopada 1880 roku przeprowadził pierwszą w na świecie operację częściowego wycięcia żołądka z nowotworem. Rok później 21 listopada 1881 roku dokonał drugiej ważnej operacji - resekcji żołądka w chorobie wrzodowej. Inne osiągnięcia Rydygiera z tego okresu to m.in.: przeprowadzenie zabiegu zespolenia jelita i leczenie gruźlicy stawów. Podczas pobytu w Chełmnie powstała też znaczna część jego prac naukowych (około 200), w tym najważniejsza pt. „Podręcznik chirurgii szczegółowej”, którą wydał w języku polskim w 1886 roku. W klinice przyjmował rocznie ok. 2000 chorych, prowadził też zajęcia z chirurgii dla studentów.

W tym czasie L. Rydygier był członkiem Towarzystwa Pomocy Naukowej w Chełmnie, prezesem Towarzystwa Przemysłowego w Chełmnie, a także prezesem Wydziału Lekarsko-Przyrodniczego Towarzystwa Naukowego w Toruniu. Jako gorliwy patriota współorganizował też wiece w obronie języka polskiego w szkołach elementarnych w Chełmnie.

Dzięki sukcesom osiągniętych w Chełmnie i sławie w świecie chirurgii w 1887 roku został powołany na katedrę chirurgiczną w Krakowie i mianowany profesorem, a następnie dziekanem Wydziału lekarskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego. W 1897 roku objął kierownictwo nad reaktywowanym Wydziałem Lekarskim na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie.

W 1889 roku L. Rydygier zorganizował pierwszy Zjazd Chirurgów Polskich w Krakowie, w którym uczestniczyli chirurdzy ze wszystkich trzech zaborów. Zjazdy te odbywają się do dziś, co 2 lata, a w 1921 dały początek Towarzystwu Chirurgów Polskich.

Po odzyskaniu Niepodległości przez Polskę Rydygier, dzieląc się swoją wiedzą i doświadczeniem, współtworzył w 1919 roku Wydział Lekarski na Uniwersytecie Poznańskim. Jako szef sanitarny Armii Polskiej na Pomorzu w stopniu generała porucznika w latach 1918-1920 roku brał czynny udział w wojnie polsko-ukraińskiej, w tym w obronie Lwowa, oraz w wojnie polsko-bolszewickiej. W tym czasie był organizatorem szpitali wojskowych, z tego powodu uznawany jest za twórcę pierwszych wojskowych służb medycznych. 10 lutego 1920 roku uczestniczył w zaślubinach Polski z morzem w Pucku.

W 1920 roku Ludwik Rydygier planował powrót na Pomorze, niestety po sprzedaży majątku, zmarł nagle na zawał serca 25 czerwca 1920 roku we Lwowie. Został pochowany na Cmentarzu Łyczakowskim (jego grób przeniesiono do kwatery dowódców na Cmentarzu Obrońców Lwowa). Przed śmiercią zdążył odwiedzić jeszcze ukochane Chełmno.

Profesor Ludwik Rydygier za swoje zasługi dla polskiej i światowej chirurgii był wielokrotnie nagradzany. W 1898 r. Papież uhonorował go Komandorią Orderu Rycerskiego Świętego Grzegorza Wielkiego, a za zasługi dla Cesarstwa Austro-Węgierskiego od Cesarza Franciszka Józefa I otrzymał w 1890 r. Order Żelaznej Korony III klasy i w 1903 roku tytuł Tajnego Radcy Dworu (galicyjski tytuł szlachecki).

Dziś w Polsce jego imię nosi wiele szpitali, akademii medycznych, ale też parków czy placów. W Chełmnie znajdują się liczne miejsca przypominające dra Ludwika Rydygiera. Są to m.in.: budynek dawnej kliniki z tablicą pamiątkową ufundowaną w 1970 r. przez Towarzystwo Chirurgów Polskich, pomnik L. Rydygiera w Parku Pamięci i Tolerancji dra Rydygiera, stała wystawa pt. „Dr Ludwik Rydygier – światowej sławy chirurg polski” w Muzeum Ziemi Chełmińskiej w ratuszu, Szpital i Plac im. Dr. Rydygiera czy zabytkowa apteka w dawnym cystersko benedyktyńskim zespole klasztornym w Chełmnie - otworzona przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo.

Pamięć o profesorze dr. Ludwiku Rydygierze kultywowana jest również przez Koło Przewodników PTTK w Chełmnie od 1997 roku, a w 2024 roku w wyjątkowy sposób przez Fundację Anny Zawadzkiej-Gralec z Chełmna oraz Okręgową Izbę Pielęgniarek i Położnych w Toruniu poprzez organizację tzw. Podwórka Rydygiera pn. „Ludwik Rydygier/Tajemnica Nieśmiertelności”. W 2020 rok został ustanowiony przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego „Rokiem Ludwika Antoniego Rydygiera w województwie kujawsko-pomorskim”, a 1 lipca 2020 r. Senat RP podczas uroczystego posiedzenia podjął specjalną uchwałę upamiętniającą prof. dr. Ludwika Rydygiera - w 100. rocznicę śmierci wielkiego polskiego chirurga Ludwika Rydygiera (Dz.U. Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, rok 2020 poz. 623). Towarzystwo Chirurgów Polskich kontynuuje zapoczątkowane przez prof. Ludwika Rydygiera Ogólnopolskie i Światowe Zjazdy Chirurgów, a także ustanowiło Kapitułę Medalu Rydygiera, który wręczany jest wybitnym chirurgom na ww. zjazdach.

W 2025 roku przypadają kolejne rocznice związane z prof. dr. Ludwikiem Rydygierem tj. 175. - urodzin, 105. - śmierci, 145. - przeprowadzenia w Chełmnie pierwszej na świecie operacji częściowego wycięcia żołądka z nowotworem.

Przyznanie Profesorowi dr. Ludwikowi Rydygierowi tytułu „Honorowy Obywatel Miasta Chelмна” będzie godnym uhonorowaniem Wielkiego Polskiego Chirurga, Patrioty oraz dowodem szacunku i najwyższego uznania zasług dla miasta Chelмна, Polski, a przede wszystkim za wybitne osiągnięcia dla polskiej i światowej medycyny, które nadal wykorzystywane są do dziś.

Uzasadnienie do projektu uchwały w sprawie nadania tytułu „Honorowy Obywatel Miasta Chełmna”

Życie i działalność Prof. dr. Ludwika Rydygiera (1850-1920) - światowej sławy chirurga polskiego, wielkiego patrioty, chełmianina.

Ludwik Antonii Rydygier urodził się 21 sierpnia 1850 roku w Dusocinie koło Grudziądza. W 1853 roku jego rodzice sprzedali majątek w Dusocinie i przenieśli się Grabowa k. Starogardu Gdańskiego, a następnie do Chełmna.

L. Rydygier początkowo pobierał nauki u prywatnego nauczyciela, następnie w Collegium Marianum w Pelplinie, a w latach 1859-1863 w Gimnazjum w Chojnicach. W latach 1863 - 1869 uczęszczał do „Katolickiego Królewskiego Gimnazjum Chełmińskiego” w Chełmnie, które ukończył otrzymując świadectwo dojrzałości z wyróżnieniem. Czas nauki w „Gimnazjum Chełmińskim”, słynącym działalnością patriotyczną i obrony języka polskiego, miał ogromny wpływ na jego postawę patriotyczną.

W 1869 roku rozpoczął studia medyczne na Uniwersytecie w Greifswaldzie (pl. Gryfia). W trakcie studiów otrzymywał pomoc finansową Towarzystwa Pomocy Naukowej w Chełmnie. W tym okresie, chcąc podkreślić swoją polskość, zmienił pisownię nazwiska z Riediger na Rydygier, a także współtworzył stowarzyszenie „Polonia”, które zrzeszało polskich studentów i pielęgnowało sprawy polskie. Po trzech latach spędzonych w Gryfii, udał się na dalsze studia do Berlina i Strasburga. W 1873 roku powrócił do Gryfii, gdzie zdobył tytuł lekarza medycyny, w 1874 roku obronił doktorat medycyny w zakresie chirurgii i położnictwa, a cztery lata później na Uniwersytecie w Jenie uzyskał habilitację. Podczas studiów w Gryfii wiedzę z zakresu chirurgii zdobywał u prof. Karola Huetera, który zatrudnił go później jako asystenta. W latach 1876 – 1877 odbywał praktykę lekarską w szpitalu klasztorным Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo w Chełmnie. W 1878 roku był zatrudniony na stanowisku wykładowcy i I asystenta w Klinice chirurgicznej Uniwersytetu w Jenie oraz przez kilka miesięcy 1878 roku w klinice prof. Billrotha we Wiedniu.

Wiosną 1874 roku Rydygier osiedlił się w Chełmnie, gdzie w 1875 roku poślubił Marię Borkowską. Zakupił w Chełmnie grunt przy ulicy Dworcowej 9 pod swoją przyszłą klinikę chirurgiczną, którą otworzył 8 października 1878 roku pod nazwą „Prywatna Klinika dla Chorób chirurgicznych, Chorób ocznych i kobiecych dra Rydygiera w Chełmnie (Culm a./W)”. Lecznica chełmińska, wyposażona w najnowocześniejszy sprzęt medyczny, stała na bardzo wysokim poziomie i była jedną z najlepszych w placówek tego typu na terenie Polski z okresu zaborów. Dr. L. Rydygier wykorzystywał tu bardzo nowoczesne instrumenty chirurgiczne i nowości technologiczne, prowadził także pracownię doświadczalną oraz zajęcia z chirurgii dla studentów. W klinice przyjmował rocznie ok. 2000 chorych.

Okres chełmiński działalności dra L. Rydygiera wywarł ogromny wpływ na rozwój chirurgii w dziejach ludzkości. To właśnie w swojej chełmińskiej klinice w dniu 16 listopada 1880 roku przeprowadził pierwszą w na świecie operację częściowego wycięcia żołądka z nowotworem. Rok później, 21 listopada 1881 roku, dokonał drugiej bardzo ważnej operacji - resekcji żołądka w chorobie wrzodowej. Inne osiągnięcia Rydygiera z tego okresu to m.in.: przeprowadzenie zabiegu zespolenia jelita i leczenie gruźlicy stawów. Podczas pobytu w Chełmnie powstała znaczna część jego prac naukowych (około 200), w tym najważniejsza pt. „Podręcznik chirurgii szczegółowej”, którą wydał w języku polskim w 1886 roku.

W tym czasie L. Rydygier był członkiem Towarzystwa Pomocy Naukowej w Chełmnie, prezesem Towarzystwa Przemysłowego w Chełmnie, a także prezesem Wydziału Lekarsko-Przyrodniczego Towarzystwa Naukowego w Toruniu. Jako gorliwy patriota współorganizował wiece w obronie języka polskiego w szkołach elementarnych w Chełmnie.

Dzięki sukcesom osiągniętym w Chełmnie i sławie w świecie chirurgii w 1887 roku został powołany na katedrę chirurgiczną w Krakowie i mianowany profesorem, a następnie dziekanem Wydziału lekarskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego. W 1897 roku objął

kierownictwo nad reaktywowanym Wydziałem Lekarskim na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie.

W 1889 roku dr. L. Rydygier zorganizował pierwszy Zjazd Chirurgów Polskich w Krakowie, w którym uczestniczyli chirurdzy ze wszystkich trzech zaborów. Zjazdy te odbywają się do dziś, co 2 lata, a w 1921 dały początek Towarzystwu Chirurgów Polskich.

Po odzyskaniu przez Polskę Niepodległości, profesor Rydygier dzieląc się swoją wiedzą i doświadczeniem, współtworzył w 1919 roku Wydział Lekarski na Uniwersytecie Poznańskim. Jako szef sanitarny Armii Polskiej na Pomorzu w stopniu generała porucznika w latach 1918-1920 roku brał czynny udział w wojnie polsko-ukraińskiej, w tym w obronie Lwowa, oraz w wojnie polsko-bolszewickiej. W tym czasie był organizatorem szpitali wojskowych - uznawany jest za twórcę pierwszych wojskowych służb medycznych. 10 lutego 1920 roku uczestniczył w zaślubinach Polski z morzem w Pucku.

W 1920 roku Ludwik Rydygier planował powrót na Pomorze, zdążył odwiedzić jeszcze ukochane Chełmno, niestety zmarł nagle na zawał serca 25 czerwca 1920 roku we Lwowie. Został pochowany na Cmentarzu Łyczakowskim (jego grób przeniesiono do kwatery dowódców na Cmentarzu Obrońców Lwowa).

Profesor Ludwik Rydygier za swoje zasługi dla polskiej i światowej chirurgii był wielokrotnie nagradzany. W 1898 r. Papież uhonorował go Komandorią Orderu Rycerskiego Świętego Grzegorza Wielkiego, a za zasługi dla Cesarstwa Austro-Węgierskiego od Cesarza Franciszka Józefa I otrzymał w 1890 r. Order Żelaznej Korony III klasy i w 1903 roku tytuł Tajnego Rady Dworu (galicyjski tytuł szlachecki).

Dziś pamięć o profesorze dr. Ludwiku Rydygierze kultywowana jest przez m.in.: Muzeum Ziemi Chełmińskiej (stała wystawa w ratuszu), Szpital im. dr. L. Rydygiera w Chełmnie, Koło Przewodników PTTK w Chełmnie (od 1997 r.), Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo, Fundację Anny Zawadzkiej-Gralec z Chełmna i Okręgową Izbę Pielęgniarek i Położnych w Toruniu (od 2024 r.) i Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy UMK w Toruniu. Towarzystwo Chirurgów Polskich kontynuuje, zapoczątkowane przez prof. Ludwika Rydygiera, Ogólnopolskie i Światowe Zjazdy Chirurgów, a także ustanowiło Kapitułę Medalu Rydygiera, który wręczany jest wybitnym chirurgom na ww. zjazdach. Rok 2020 uchwalony został „Rokiem Ludwika Antoniego Rydygiera w województwie kujawsko-pomorskim”, a 1 lipca 2020 r. Senat RP na specjalnym posiedzeniu podjął uchwałę upamiętniającą prof. dr. Ludwika Rydygiera. W Polsce jego imieniem nazwano wiele szpitali, ale także parki, place i ulice.

Należy podkreślić również, że niektóre jego metody wykorzystywane są w medycynie do czasów obecnych.

RADA MIASTA
ul. Wórcowa 1, 86-200 CHEŁMNO
woj. kujawsko-pomorskie

Chełmno, dnia 10.10. 2024 r.

Opinia kapituły

w sprawie nadania tytułu „Honorowy obywatel miasta Chełmna” dla Ludwika Rydygiera.

Kapituła powołana do zaopiniowania wniosków o nadanie honorowych tytułów w składzie:

1. Marek Olszewski – przewodniczący
2. Tatiana Syta – zastępca przewodniczącego
3. Iga Jambor- Skupniewicz – członek
4. Mieczysław Majewski – członek
5. Zbigniew Orzechowski – członek
6. Wojciech Błaszak- członek

po przeanalizowaniu wniosku o nadanie tytułu „Honorowy obywatel miasta Chełmna” profesorowi Ludwikowi Antoniemu Rydygierowi jednogłośnie pozytywnie zaopiniowała kandydaturę i wystąpi do Rady Miasta Chełmna o przygotowanie stosownej uchwały i poddanie pod głosowanie Rady.

Przewodniczący Kapituły

Marek Olszewski

Chełmno dnia 04.11.2024 r.

BRM.0012.6.2024.MO

Rada Miasta Chełmna

W imieniu Kapituły powołanej m.in. do opiniowania wniosków w sprawie nadania tytułów "Honorowa obywatelka miasta Chełmna" albo "Honorowy obywatel miasta Chełmna" i "Zasłużona dla miasta Chełmna" albo "Zasłużony dla miasta Chełmna" w załączeniu przesyłam pozytywną opinię Kapituły w sprawie nadania tytułu "Honorowy obywatel miasta Chełmna" profesorowi Ludwikowi Antoniemu Rydygierowi z prośbą o przygotowanie stosownej uchwały i poddanie pod głosowanie Rady

Przewodniczący Kapituły

Marek Olszewski